

УДК 351:911

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12\(22\)-798-809](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12(22)-798-809)

Дегтяр Андрій Олегович доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри економіки та публічного управління факультету програмної інженерії та бізнесу Національного аерокосмічного університету "Харківський авіаційний інститут", <https://orcid.org/0000-0003-3258-447X>

Татауров Іван Михайлович аспірант кафедри економіки та публічного управління факультету програмної інженерії та бізнесу Національного аерокосмічного університету "Харківський авіаційний інститут", <https://orcid.org/0009-0004-1371-5061>

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ СЛУЖБ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Анотація. У статті аналізується міжнародний досвід організації та функціонування підрозділів служб з надзвичайних ситуацій у системі публічного адміністрування. Розглянуто ключові підходи і практики, які застосовуються в різних країнах для ефективного управління кризовими ситуаціями, попередження та ліквідації надзвичайних подій. Особливу увагу приділено механізмам координації між органами державної влади, місцевого самоврядування, громадськими організаціями та приватним сектором у процесі реагування на надзвичайні ситуації.

У роботі проведено порівняльний аналіз моделей управління службами з надзвичайних ситуацій у країнах Європейського Союзу, США, Канади, Японії та інших розвинених держав. Виявлено основні підходи до організації діяльності таких служб, включаючи централізовані, децентралізовані та змішані моделі управління. Розглянуто переваги та недоліки кожної моделі, їхній вплив на оперативність реагування, ефективність використання ресурсів та рівень залучення громадян до процесу управління ризиками.

Окремо досліджено роль сучасних інформаційних технологій у підвищенні ефективності роботи служб з надзвичайних ситуацій. Зокрема, акцент зроблено на використанні систем раннього попередження, автоматизованих платформ управління кризами, геоінформаційних систем (ГІС) та цифрових комунікаційних технологій.

У статті також приділено увагу питанням підготовки персоналу служб з надзвичайних ситуацій, їхньому професійному розвитку, а також формуванню міждисциплінарних команд для роботи в умовах надзвичайних ситуацій.

Проаналізовано міжнародні стандарти та протоколи, які регулюють діяльність таких служб, зокрема, у контексті співпраці з міжнародними організаціями, такими як ООН, НАТО та Міжнародний Червоний Хрест.

На основі проведеного дослідження запропоновано рекомендації щодо адаптації передового міжнародного досвіду до умов України. Зокрема, наголошується на необхідності вдосконалення нормативно-правової бази, розвитку партнерства між державними та недержавними структурами, а також інтеграції інноваційних технологій у процеси управління кризовими ситуаціями.

Результати дослідження можуть бути корисними для науковців, фахівців у сфері публічного адміністрування, а також для практиків, які займаються організацією роботи служб з надзвичайних ситуацій.

Ключові слова: публічне управління, цивільний захист, служби з надзвичайних ситуацій, пожежно-рятувальні підрозділи, європейський досвід, кризовий менеджмент, координація, добровольчі формування, безпека.

Diegtiar Andrii Olegovich Doctor of Public Administration, Professor, Professor at the Department of Economics and Public Administration, Faculty of Software Engineering and Business, National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute", <https://orcid.org/0000-0003-3258-447X>

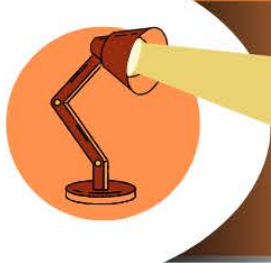
Tataurov Ivan Mykhailovych graduate student of the Department of Economics and Public Administration, Faculty of Software Engineering and Business, National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute", <https://orcid.org/0009-0004-1371-5061>

INTERNATIONAL EXPERIENCE IN MANAGING EMERGENCY SERVICES UNITS IN THE PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEM

Abstract. The article analyzes international experience in organizing and functioning of emergency services within the public administration system. It discusses key approaches and practices implemented in various countries for effective crisis management, prevention, and mitigation of emergency events. Special attention is given to coordination mechanisms among government bodies, local authorities, non-governmental organizations, and the private sector in responding to emergencies.

The work conducts a comparative analysis of emergency service management models in European Union countries, the USA, Canada, Japan, and other developed nations. The main approaches to organizing the activities of such services are identified, including centralized, decentralized, and mixed management models. The advantages and disadvantages of each model are considered, along with their impact on response timeliness, resource utilization efficiency, and citizen involvement in risk management processes.

The role of modern information technologies in enhancing the effectiveness of emergency services is studied separately. In particular, emphasis is placed on the use of early warning systems, automated crisis management platforms, geographic information systems (GIS), and digital communication technologies.

The article also addresses the training of personnel in emergency services, their professional development, and the formation of interdisciplinary teams for working in emergency conditions. International standards and protocols regulating the activities of such services are analyzed, especially in the context of cooperation with international organizations such as the UN, NATO, and the International Red Cross.

Based on the conducted research, recommendations are proposed for adapting best international practices to the conditions in Ukraine. Specifically, the need to improve the regulatory framework, foster partnerships between public and non-governmental entities, and integrate innovative technologies into crisis management processes is emphasized.

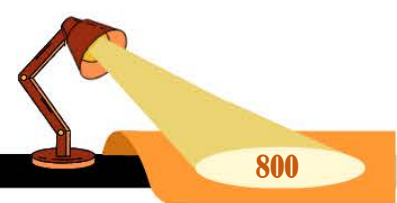
The research findings may be useful for scholars, public administration specialists, as well as practitioners engaged in organizing the work of emergency services.

Keywords: public administration, civil protection, emergency services, fire and rescue units, European experience, crisis management, coordination, volunteer formations, safety.

Постановка проблеми. Сучасний світ стикається з дедалі більшими викликами у сфері управління надзвичайними ситуаціями, зокрема природними катастрофами, техногенними аваріями, епідеміями, терористичними загрозами та військовими конфліктами. У таких умовах ефективне функціонування служб з надзвичайних ситуацій стає ключовим фактором забезпечення національної безпеки, збереження життя та здоров'я громадян, а також мінімізації економічних збитків.

Одним із важливих аспектів цієї проблеми є пошук оптимальних моделей управління підрозділами служб з надзвичайних ситуацій у системі публічного адміністрування. У різних країнах світу застосовуються різні підходи до організації таких служб, які враховують специфіку державного устрою, рівень економічного розвитку, соціальні та культурні особливості. Вивчення міжнародного досвіду дозволяє виявити найкращі практики, які можуть бути адаптовані до національних умов для підвищення ефективності реагування на надзвичайні ситуації.

Особливої актуальності ця проблема набуває в Україні, яка стикається з численними викликами, пов'язаними з військовою агресією, техногенними аваріями та природними катастрофами. Наявна система управління підрозділами служб з надзвичайних ситуацій потребує вдосконалення з урахуванням міжнародного досвіду, що включає впровадження сучасних підходів до координації, використання інформаційних технологій, підготовки персоналу та залучення громадськості.

Таким чином, постає необхідність дослідження міжнародного досвіду управління підрозділами служб з надзвичайних ситуацій у системі публічного адміністрування, аналізу його переваг і недоліків, а також розробки рекомендацій щодо його адаптації до умов України. Це дозволить створити більш ефективну, гнучку та стійку систему управління, здатну оперативного реагувати на виклики сучасного світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження зарубіжного досвіду публічного управління системою цивільного захисту займає важливе місце у сучасних наукових обговореннях. Значна увага приділяється вивченню моделей організації та координації роботи рятувальних і кризових служб у різних країнах. Цій проблематиці присвячені праці таких дослідників, як А. Блажек, О. Крюков, І. Лопатченко, В. Маслей, А. Помаза-Пономаренко, Р. Примуш, М. Хам та інших.

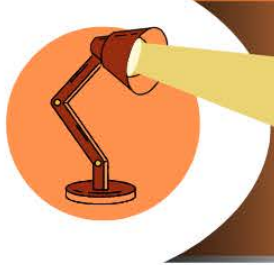
Незважаючи на наявність значної кількості досліджень, що стосуються зарубіжних підходів до публічного управління у сфері цивільного захисту, більшість із них зосереджується на окремих аспектах або конкретних прикладах діяльності служб з надзвичайних ситуацій. Водночас комплексні порівняльні дослідження, які б об'єднували різні моделі, інструменти та управлінські механізми у єдину систему, залишаються рідкісними. Крім того, недостатньо висвітлено питання адаптації зарубіжного досвіду до специфіки національного контексту України.

Ці аспекти вказують на необхідність подальшого глибокого вивчення цієї тематики та розширення наукових досліджень, спрямованих на створення комплексного підходу до аналізу та імплементації найкращих практик управління у сфері цивільного захисту.

Мета статті – аналіз міжнародного досвіду управління підрозділами служб з надзвичайних ситуацій у системі публічного адміністрування, виявлення ключових моделей, механізмів та інструментів їхньої організації й функціонування, а також визначення можливостей та обмежень їх адаптації до національних умов України. Особлива увага приділяється дослідженню ефективних практик координації, використання сучасних технологій, оптимізації ресурсів та підвищення рівня готовності служб до реагування на виклики сучасного світу.

Виклад основного матеріалу. З огляду на зростання масштабів і непередбачуваність сучасних загроз, виникає необхідність детального аналізу та порівняння міжнародних систем реагування на надзвичайні ситуації. Світовий досвід демонструє різноманітність організаційних моделей, механізмів координації, інструментів кризового управління та взаємодії служб порятунку з органами державної влади й громадянським суспільством. Вивчення закордонних практик є важливим для виявлення ефективних управлінських рішень, які успішно функціонують у країнах із різними соціально-економічними умовами та специфікою загроз. Це також дозволяє оцінити можливості їх адаптації до українських реалій.

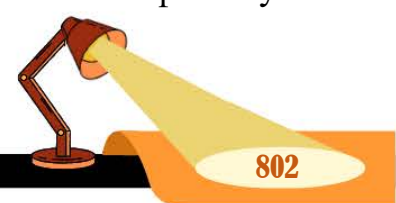
Осмислення найкращих міжнародних практик сприяє вдосконаленню національної системи цивільного захисту, підвищенню її технологічного, кадрового та інституційного потенціалу. Крім того, це сприяє формуванню здатності публічного управління забезпечувати попередження загроз, оперативне реагування та ефективну координацію дій у кризових ситуаціях. Аналіз міжнародного досвіду має не лише теоретичне, а й практичне значення, оскільки він створює основу для інтеграції України у світовий безпековий простір і підвищення рівня захисту населення відповідно до міжнародних стандартів.

Беручи до уваги геополітичний курс України на інтеграцію із західними країнами, особливу увагу варто приділити досвіду західних держав, зокрема США, у сфері публічного управління цивільним захистом та організації роботи служб надзвичайних ситуацій. Американська система управління екстремними службами характеризується високим рівнем централізації стратегічного управління та водночас автономністю оперативних підрозділів. Це дозволяє поєднувати єдину державну політику безпеки з оперативністю та гнучкістю реагування на місцях.

Ключовими особливостями американської системи є чітке розмежування функцій у сфері кризового менеджменту, розвинені механізми міжвідомчої координації, обов'язкова співпраця з місцевими органами влади, а також активне залучення громадянського суспільства та волонтерських організацій до процесів ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Американська система цивільного захисту є однією з найбільш розвинених і технологічно орієнтованих у світі. Її унікальність полягає у складній багаторівневій структурі, яка поєднує централізоване стратегічне управління з автономністю виконавчих органів на місцевому рівні. Основний принцип цієї системи можна сформулювати як «місцевий рівень – рівень штату – федеральний рівень», що забезпечує чіткий розподіл відповідальності та ресурсів між місцевими органами влади, структурами управління штатів і федеральним урядом. Реагування на надзвичайні ситуації розпочинається на місцевому рівні, де задіяні поліція, пожежно-рятувальні служби, екстрена медична допомога, органи охорони здоров'я та інші комунальні структури. Саме місцеві органи влади відповідають за розробку оперативних планів, оцінку ризиків, підготовку персоналу та забезпечення безперервного управління в умовах надзвичайних подій. Якщо ресурси місцевого рівня вичерпуються, допомога надходить від органів управління штату, які організують координацію між громадами, мобілізують ресурси та можуть ініціювати запровадження надзвичайного стану [2].

Ключову роль у стратегічному управлінні службами екстреного реагування в США відіграє Федеральне агентство з управління надзвичайними ситуаціями (FEMA). Це агентство відповідає за формування загальнонаціональної рамки реагування, стандартизацію протоколів, розробку методичних рекомендацій, фінансування та надання інформаційної підтримки [3]. Діяльність FEMA

регулюється Національною системою управління інцидентами (NIMS) і Національною структурою реагування (NRF), які встановлюють єдині правила, термінологію та алгоритми управління для всіх рівнів влади – федерального, штатного та місцевого [4].

Однією з важливих складових NIMS є Система командування інцидентом (ICS), яка являє собою стандартизовану організаційну модель. Вона дозволяє швидко створювати єдину структуру управління на місці подій із залученням представників різних установ, при цьому зберігаючи чіткий розподіл функцій і підпорядкованості. Такий підхід забезпечує ефективну координацію та керованість навіть у випадках багатосуб'єктного реагування на надзвичайні ситуації [2].

Фінансування системи екстреного реагування в США базується на комбінуванні ресурсів місцевого, штатного та федерального рівнів. Поточна діяльність фінансується за рахунок бюджетів міст і громад, тоді як штати отримують гранти для підготовки кадрів, оновлення обладнання та розвитку інфраструктури. У разі масштабних катастроф, коли оголошується великий інцидент згідно із Законом Стаффорда [5], федеральний уряд бере на себе щонайменше 75% витрат на реагування та відновлення. Така фінансова модель дозволяє оперативно мобілізувати ресурси, водночас залишаючи місцевим громадам відповідальність за забезпечення безпеки як постійного процесу, а не лише в умовах криз.

Американська система публічного управління службами екстреного реагування ґрунтується на розумінні того, що жоден рівень влади не може самостійно впоратися з усіма можливими загрозами. Тому вона побудована як інтегрована мережа співпраці, яка забезпечує уніфікованість процедур, але залишає достатню оперативну автономію. Такий підхід гарантує високу стійкість до кризових ситуацій і дозволяє ефективно координувати дії державних, місцевих і громадських суб'єктів, включаючи органи самоврядування, волонтерські організації та громадські об'єднання.

Науковий та практичний інтерес до цієї моделі обумовлений її гнучкістю, здатністю швидко розгортати сили реагування, розвиненою системою планування ризиків і високим рівнем стандартизації. Усе це робить американську систему цивільного захисту важливим орієнтиром для країн, які прагнуть модернізувати свої системи управління у сфері безпеки, зокрема для України.

Попри успіхи та глобальну відомість американської системи цивільного захисту, варто враховувати, що її структура базується на федеративному устрої, значній автономії місцевих органів влади та високому рівні ресурсного забезпечення. Ці особливості роблять її адаптацію до інших країн складною та не завжди можливою. У зв'язку з цим для ширшого розуміння та порівняльного аналізу доцільно звернути увагу на досвід країн Європейського Союзу, де система цивільного захисту розвивалася за іншим принципом. Тут акцент зроблено не на централізації, а на інтеграції національних моделей із наднаціональними механізмами координації.

Система управління службами надзвичайних ситуацій у країнах ЄС формується під впливом національних традицій управління та наднаціональних інструментів співпраці. Незважаючи на відмінності між державами-членами, спільною рисою є прагнення до створення комплексних, інтегрованих систем, які здатні забезпечити ефективне реагування на багаторівневі загрози — природні, техногенні, біологічні, соціальні чи воєнні.

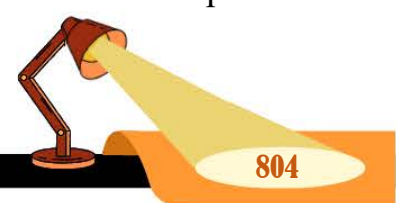
Європейська система цивільного захисту не є централізованою наднаціональною структурою, а працює як координаційна платформа, що підтримує зусилля національних служб. Основою цієї системи є Механізм цивільного захисту Європейського Союзу (Union Civil Protection Mechanism, UCPM) [6]. Його головна мета — посилення співпраці між державами-членами та розвиток спільного потенціалу для швидкого реагування на масштабні надзвичайні ситуації.

Ключову роль у цій системі відіграє Координаційний центр реагування на надзвичайні ситуації (ERCC), який здійснює цілодобовий моніторинг ризиків, організовує оперативне використання міжнародних рятувальних ресурсів та координує дії служб країн ЄС як у межах Союзу, так і за його кордонами [7].

Додаткову підтримку забезпечує програма rescEU, яка акумулює ресурси держав-членів для швидкого розгортання сил реагування. Це включає авіаційні та наземні підрозділи, медичні команди та засоби гуманітарної допомоги. Практичний досвід боротьби з пандемією COVID-19 і масштабними лісовими пожежами в країнах Середземномор'я підтвердив важливість наявності наднаціональних резервів і необхідність гармонізації протоколів цивільного захисту [8].

Публічне управління системою цивільного захисту на національному рівні залишається значно диференційованим у різних країнах. У централізованих моделях, як-от у Франції, рятувальні служби підпорядковуються Міністерству внутрішніх справ, що забезпечує сувору вертикаль управління та уніфіковану реакцію на всій території держави [9]. Натомість у децентралізованих моделях, характерних для Німеччини, компетенції розподіляються між федеральними та регіональними органами влади. Координація на загальнонаціональному рівні здійснюється Федеральним управлінням цивільного захисту та допомоги у разі катастроф (BVK), тоді як практичні заходи з реагування часто виконуються пожежними департаментами муніципалітетів і численними добровольчими формуваннями [10]. У таких системах вирішальне значення мають горизонтальні механізми співпраці, міжмуніципальні угоди щодо спільного використання ресурсів, а також залучення недержавних організацій до рятувальних операцій.

Особливу увагу привертає поєднання державних і добровольчих компонентів, яке є характерним для багатьох країн ЄС, зокрема Німеччини, Польщі, Естонії та Данії [11]. Добровільні пожежні формування часто складають основу оперативної спроможності громад, а їх інтеграція у систему державного

цивільного захисту забезпечується через офіційні протоколи співпраці, стандартизацію навчання та кваліфікації. Словацька модель є яскравим прикладом збалансованого підходу, за якого професійні та добровільні підрозділи працюють як єдина керована система [12]. У цій моделі пожежно-рятувальний корпус виконує ключову професійну та координаційну роль, але він органічно доповнюється мережею добровільних пожежних об'єднань, які інтегровані в офіційні механізми реагування.

Важливо зазначити, що участь добровольців у Словаччині не є другорядною. Вони становлять значну частину мобілізаційного ресурсу, особливо в сільській місцевості та малонаселених регіонах, де забезпечують швидке реагування на надзвичайні ситуації. Завдяки інтегрованій структурі держава може ефективно розподіляти фінансові, кадрові та матеріально-технічні ресурси, одночасно підтримуючи високий рівень готовності сил цивільного захисту [13].

Одним із ключових елементів цієї моделі є високий рівень стандартизації та координації між усіма учасниками системи: професійними, добровільними та допоміжними пожежно-рятувальними підрозділами. Координація забезпечується через єдину нормативно-правову базу, уніфіковані процедури виклику та реагування, стандартизовану підготовку персоналу, а також централізовані системи моніторингу ситуації. Така організація дозволяє уникати фрагментації відповідальності, дублювання функцій і знижує ризик управлінських помилок під час надзвичайних ситуацій. Водночас система зберігає гнучкість, що дозволяє оперативним підрозділам самостійно приймати тактичні рішення відповідно до конкретних умов [14].

Ефективність словацької моделі цивільного захисту значною мірою зумовлена високим рівнем суспільної довіри до пожежно-рятувальної служби, яка стабільно займає перші позиції серед державних інституцій за показниками громадської підтримки. Такий рівень довіри є результатом низки факторів: прозорості діяльності служб, передбачуваності управлінських рішень, регулярної взаємодії з населенням та активного залучення громад до роботи добровільних підрозділів. Ця довіра стає важливим ресурсом публічного управління, оскільки сприяє залученню волонтерів, підвищує готовність громадян дотримуватися рекомендацій під час надзвичайних ситуацій та підтримувати реформи у сфері цивільного захисту [15].

Таким чином, позитивний досвід Словаччини відображає ширшу тенденцію, властиву багатьом європейським країнам, які реформують сектор цивільного захисту на основі партнерських відносин між державою та суспільством. Незважаючи на інституційні відмінності, системи публічного управління цивільним захистом у країнах ЄС демонструють спільні напрями розвитку. Серед них можна виділити перехід від акценту на реагування до превентивних заходів і підвищення стійкості; адаптацію до наслідків змін клімату, що виражається у реагуванні на збільшення частоти природних катастроф, таких як

пожежі, повені та екстремальні погодні явища; посилення захисту критичної інфраструктури та кібербезпеки; впровадження цифрових технологій у кризовий менеджмент; а також зростання ролі громадянського суспільства у забезпеченні локальної безпеки.

Проведений аналіз зарубіжних моделей публічного управління службами надзвичайних ситуацій свідчить, що ефективність цих систем визначається не стільки рівнем централізації чи децентралізації, скільки здатністю створювати синхронізовану багаторівневу систему управління. У такій системі державні та недержавні суб'єкти діють як єдина інтегрована мережа, що базується на стандартизованих протоколах реагування, ефективній міжвідомчій координації та оперативному обміні інформацією. Досвід європейських країн переконливо демонструє, що узгодженість дій, прозорість управлінських процесів і сталість комунікації з населенням формують високий рівень суспільної довіри. Саме цей фактор значно підвищує ефективність публічного управління системою цивільного захисту.

На цьому фоні українська система цивільного захисту поєднує як сучасні елементи, так і певні структурні та функціональні обмеження, які заважають досягти рівня інтегрованості, властивого європейським моделям. Наявні дисбаланси в управлінських, нормативних, кадрових і ресурсних аспектах свідчать про необхідність подальшого вдосконалення механізмів публічного управління, підвищення професійної компетенції персоналу та зміцнення матеріально-технічної бази служб. Ці проблеми ускладнюються сучасними викликами, серед яких тривала війна, гібридні та техногенні загрози, потреба у післявоєнному відновленні та інтеграція України до європейського безпекового простору.

У таких умовах збереження переважно реактивної моделі функціонування пожежно-рятувальних служб є недостатнім для забезпечення належного рівня стійкості та готовності до кризових ситуацій. Необхідним є перехід до більш комплексної та інтегрованої системи, яка відповідатиме сучасним викликам і сприятиме підвищенню рівня безпеки в країні.

Перехід до проактивної, ризикорієнтованої та інноваційної системи публічного управління підрозділами служб з надзвичайних ситуацій є вкрай актуальним завданням. Така система має охоплювати як стратегічний рівень, що включає розробку публічної політики та нормативної бази, так і операційний рівень, який забезпечує організацію щоденної діяльності підрозділів на місцях. Реалізація цього підходу сприятиме підвищенню ефективності реагування на надзвичайні ситуації, зміцненню співпраці між державою та громадянським суспільством, а також створенню сталого механізму захисту населення й територій.

У цьому контексті важливим є розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення пожежно-рятувальної служби України, які

враховують міжнародний досвід і національні особливості. Основними напрямками таких змін можуть бути наступні:

Законодавчо-інституційна модернізація. Необхідно розробити єдину державну стратегію розвитку пожежно-рятувальної служби з урахуванням викликів воєнного та післявоєнного періодів. Це включає гармонізацію управлінських процедур із міжнародними стандартами, розширення автономії місцевих і регіональних підрозділів у межах чіткої централізованої координації, а також законодавче врегулювання статусу добровільних пожежних формувань. Це дозволить підвищити рівень громадської участі у забезпеченні безпеки.

Інфраструктурно-технічна модернізація. Вона передбачає централізоване оновлення техніки та спеціального обладнання, впровадження захищених систем зв'язку, стандартизацію логістичних процесів відповідно до норм ЄС, а також створення цифрових карт критичної інфраструктури. Це сприятиме підвищенню швидкості й ефективності реагування на надзвичайні ситуації.

Розвиток кадрового потенціалу. Модернізація освітніх програм, впровадження обов'язкової професійної сертифікації, підготовка інструкторів та спеціалізоване навчання з урахуванням воєнних ризиків (наприклад, розмінування, захист від хімічних і радіаційних загроз, пошуково-рятувальні роботи) є пріоритетними завданнями. Крім того, варто створити ефективну систему мотивації, психологічної підтримки персоналу та забезпечити соціальні гарантії для працівників.

Міжнародна інтеграція та фінансування. Поглиблена співпраця України з Механізмом цивільного захисту ЄС (UCPM), участь у фонді rescEU, організація спільних навчань і місій сприятимуть підвищенню рівня готовності до надзвичайних ситуацій. Водночас важливо забезпечити прозорість використання міжнародної та донорської допомоги через незалежні механізми аудиту та моніторингу.

Реалізація цих заходів створить передумови для формування сучасної, ефективної та стійкої системи цивільного захисту, здатної відповідати на виклики сучасного світу та забезпечувати безпеку громадян і територій країни.

Висновки. Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що підвищення ефективності публічного управління підрозділами служб з надзвичайних ситуацій є не лише важливим стратегічним завданням, але й ключовою умовою забезпечення національної безпеки, сталого розвитку країни та посилення суспільної стійкості. Комплексне впровадження запропонованих заходів сприятиме не лише підвищенню оперативної готовності пожежно-рятувальних підрозділів, але й створенню гнучкої та надійної системи цивільного захисту, яка здатна швидко адаптуватися до багаторівневих загроз і змін у ризиковому середовищі.

Адаптація української системи цивільного захисту до сучасних європейських стандартів, правил управління безпекою та протоколів реагування

забезпечить умови для сталого розвитку цієї галузі. Це дозволить підвищити ефективність міжвідомчої координації, зміцнити інституційну спроможність сектора та забезпечити інтеграцію в міжнародну систему безпеки. У результаті буде створено інтегровану систему управління цивільним захистом, яка відповідатиме міжнародним зобов'язанням України, її євроатлантичним прагненням і найкращим практикам країн Європейського Союзу. Така система гарантуватиме захист життя і здоров'я громадян, збереження критичної інфраструктури та підвищення стійкості держави й суспільства до сучасних і майбутніх викликів.

У більш широкій перспективі вдосконалення публічного управління підрозділами служб з надзвичайних ситуацій стане важливим чинником зміцнення довіри громадян до держави, сприятиме консолідації суспільства та державних інституцій, а також формуванню нової культури безпеки. Це є невід'ємною частиною процесу повоєнного відновлення країни та її інтеграції в європейський безпековий простір.

Література:

1. Публічне управління у сфері цивільної безпеки : навч. посіб. / О. І. Крюков, А. Л. Помаза-Пономаренко, І. М. Лопатченко. Х.:«Діса плюс», 2024. 172 с.
2. National Response Framework URL: <https://www.fema.gov/emergency-managers/national-preparedness/frameworks/response>
3. How Can FEMA Help? URL: <https://www.fema.gov/>
4. National Incident Management System URL: <https://www.fema.gov/emergencymanagers/nims>
5. Stafford Act URL: <https://www.fema.gov/disaster/stafford-act>
6. EU Civil Protection Mechanism URL: https://civil-protection-humanitarianaid.ec.europa.eu/what/civil-protection/eu-civil-protection-mechanism_en
7. Emergency Response Coordination Centre (ERCC) URL: https://civil-protectionhumanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/emergency-response-coordination-centreercc_
8. rescEU URL: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/resceu_en
9. Sécurité civile URL: <https://www.interieur.gouv.fr/ministere/securite-civile-0>
10. Ratgeber: Vorsorgen für Krisen und Katastrophen URL: https://www.bbk.bund.de/DE/Warning-Vorsorge/Vorsorge/Ratgeber-Checkliste/ratgeber-checkliste_node.html
11. Załatwiał sprawę urzędowe URL: <https://www.gov.pl/>
12. Hasičský a záchranný zbor URL: <https://www.minv.sk/?hasicky-a-zachranny-zbor>
13. Legislatíva v HaZZ URL: https://www.minv.sk/?HaZZ_legislativa
14. Moderný štít Slovenska: reforma krízového riadenia a civilnej ochrany 2025 – 2030 URL: <https://www.stratkom.gov.sk/aktualne-informacie/moderny-stit-slovenska-reforma-krizovehoriadenia-a-civilnej-ochrany-2025-2030/>
15. Hasiči sú opäť najdôveryhodnejšou inštitúciou na Slovensku, dôveruje im 89 % občanov URL: <https://www.bratislavskyvecernik.sk/2025/02/20/hasici-su-opat-najdoveryhodnejsouinstituciou-na-slovensku-doveruje-im-89-obcanov/>
16. Blažek O. Verejné obstarávanie v systéme civilnej ochrany obyvateľstva URL: https://www.akademiapz.sk/sites/default/files/2022-08/004%20BLA%C5%BDEK%20Verejn%C3%A9%20obstar%C3%A1vanie%20pre%20C3%BA%C4%8Dely%20civilnej%20ochrany%20obyvate%C4%BEstva_EDITED.pdf

17. Hamm M. (2024) Emergency politics from the inside: EU staff and the building of a task force during the Greek crisis. *European Politics and Society*, 2024. C. 1–20. DOI: <https://doi.org/10.1080/23745118.2024.2418336>

References:

1. Publichne upravlinnia u sferi tsyvilnoi bezpeky : navch. posib. [Public administration in the field of civil security]/ O. I. Kriukov, A. L. Pomaza-Ponomarenko, I. M. Lopatchenko. Kh.:«Disaplius», 2024. 172 s. [in Ukrainian]

2. National Response Framework URL: <https://www.fema.gov/emergency-managers/national-preparedness/frameworks/response> [in English]

3. How Can FEMA Help? URL: <https://www.fema.gov/> [in English]

4. National Incident Management System URL: <https://www.fema.gov/emergencymanagers/nims> [in English]

5. Stafford Act URL: <https://www.fema.gov/disaster/stafford-act> [in English]

6. EU Civil Protection Mechanism URL: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/eu-civil-protection-mechanism_en [in English]

7. Emergency Response Coordination Centre (ERCC) URL: https://civil-protectionhumanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/emergency-response-coordination-centreercc_ [in English]

8. rescEU URL: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/resceu_en [in English]

9. Sécurité civile URL: <https://www.interieur.gouv.fr/ministere/securite-civile-0> [in French]

10. Ratgeber: Vorsorgen für Krisen und Katastrophen URL: https://www.bbk.bund.de/DE/Warnung-Vorsorge/Vorsorge/Ratgeber-Checkliste/ratgeber-checkliste_node.html [in German]

11. Załatwiał sprawy urzędowe URL: <https://www.gov.pl/> [in Polish]

12. Hasičský a záchranný zbor URL: <https://www.minv.sk/?hasicky-a-zachranny-zbor> [in Slovak]

13. Legislatíva v HaZZ URL: https://www.minv.sk/?HaZZ_legislativa [in Slovak]

14. Moderný štít Slovenska: reforma krízového riadenia a civilnej ochrany 2025 – 2030 URL: <https://www.stratkom.gov.sk/aktualne-informacie/moderny-stit-slovenska-reforma-krizovehoriadenia-a-civilnej-ochrany-2025-2030/> [in Slovak]

15. Hasiči sú opäť najdôveryhodnejšou inštitúciou na Slovensku, dôveruje im 89 % občanov URL: <https://www.bratislavskyvecernik.sk/2025/02/20/hasici-su-opat-najdoveveryhodnejsouinstituciou-na-slovensku-doveruje-im-89-obcanov/> [in Slovak]

16. Blažek O. Verejné obstarávanie v systéme civilnej ochrany obyvateľstva URL: https://www.akademiapz.sk/sites/default/files/2022-08/004%20BLA%C5%BDEK%20Verejn%C3%A9%20obstar%C3%A1vanie%20pre%20C3%BA%C4%8Dely%20civilnej%20ochrany%20obyvate%C4%BEstva_EDITED.pdf [in Slovak]

17. Hamm M. (2024) Emergency politics from the inside: EU staff and the building of a task force during the Greek crisis. *European Politics and Society*, 2024. C. 1–20. DOI: <https://doi.org/10.1080/23745118.2024.2418336> [in English]

